

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde ve Balıkesir bölgemizde zeytinyağı sektöründeki üreticilerin ve işletmelerin emeklerine ve özellikle de vatandaşlarımızın sağlığına zarar veren taklit ve tağşişin önlenmesi, ihracatçılarımızdan alınan fon ve uygulanan kısıtlamaların kaldırılması, coğrafi işaret almış olan Ayvalık zeytinyağı gibi markalı ürünlerin satışının desteklenmesi, yurtdışında fuar ve yarışmalara katılımın sağlanarak tanıtımının ve markalaşmanın teşvik edilmesi, yurtiçi tüketimin artırılması ve tüketicinin bilinçlendirilmesi amacı ile kamu spotları yapılması ile zeytinyağının sağlıklı bir şekilde muhafaza edilebilmesi için lisanlı depoculuk faaliyetlerinin hızlandırılarak artırılması amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için Anayasa'nın 98 inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim. 01/11/2023

Op.Dr.Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili

GEREKÇE

Ülkemizdeki zeytinyağı işleme tesislerinin % 50'sinin bulunduğu Balıkesir İli Ayvalık İlçemizin ününe, üreticisine, işletmelerinin emeğine ve markalaşmaya en çok zarar veren konuların başında taklit ve tağşiş gelmektedir. Yöremizin veya markamızın isminin taklit edilerek ününün kullanılması, başka bir yörenin veya o bölge kriterlerine uymayan paçal (karışım) yapılmış zeytinyağı ile tağşişli yani tohum yağları, rafine karışık yağlar, fındık yağı, kanola yağı, zeytinyağından çıkan ikinci ek traksiyon yağlar, avakado suyu ve pirina yağı vb. ürünlerin zeytinyağının içine katılarak ambalajlanıp birde Ayvalık Zeytinyağı ibaresinin kullanılması ile vatandaşlarımız kandırılmakta sağlıkları tehlikeye atılmaktadır.

Coğrafi işarete ve üstün özelliklere sahip Ayvalık Zeytinyağı üreticisi, işletmeleri ve markaları, piyasada bir türlü kontrol edilemeyen taklit ve tağşişten çok büyük zarar görmektedir. Ayvalık zeytinyağı ülkemizde en çok taklit edilen ve tağşişe maruz kalan üç üründen biridir. Ayvalık bölgesi yıllık 5-6 bin tonluk naturel sızma Ayvalık zeytinyağı üretirken, iç piyasada, sosyal medya ve e-ticaret sitelerinde satılan yağların % 80'i Ayvalık ibaresi ve marka başlığıyla satılmaktadır. Bu hususta ilgili yerlere şikayet başvuruları yapılmaktadır, fakat burada ana unsur tüketicinin bilgilendirilmesidir. Bunun içinde kamu spotları yapılmalı, tadım etkinlikleri, festivaller ve basın yayın kurumları aracılığı ile zeytinyağımız ülke çapında anlatılmalı ve bu etkinlikler desteklenmelidir. Kanunlardaki boşluklar, sosyal medya sayfalarının ve e-ticaret sitelerinin bu konu ile ilgili denetim eksiklikleri, ceza ve yaptırımların caydırıcı olmayışı üreticilere maddi, tüketicilere hem maddi hem de sağlık yönünden çok büyük zararlar vermektedir.

Zeytinyağı piyasasında dünya pazarını elinde bulunduran ve fiyatı belirleyen İspanya, İtalya gibi ülkelerde yaşanan iklim değişikliği ve kuraklık sonucunda rekoltelerinde büyük düşüş yaşanmış, buna karşılık 2022-2023 döneminde Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi (UZZK) verilerine göre, ülkemizde 420 bin ton zeytinyağı üretimi gerçekleşmiş olup, ihracatta bu yılki sezonu önümüze fırsat yılı olarak çıkarmıştır. Geçmiş yıllarda piyasayı kontrol eden ülkelerin kendi maliyetlerini azaltmak amacıyla, rekabet yaratarak, her yıl farklı farklı ülkelerin yağlarını satın almaları sonucunda, ihracatta yol alamayan ülkemizin, bu yıl için yakalamış olduğu fırsatı değerlendirirken, ihracatçımızın yapmış olduğu kontratlar ile yurt dışından Cumhurbaşkanlığı'nın 18 Temmuz 2023 tarihli ve 7391 sayılı Kararı ile almış olduğu "Her türlü dökme ve varilli zeytinyağı 20 Cent/kg karşılığı TL." öncesi beyannamelerine ait gelen dövizlerden fon kesintisi mağduriyet yaratmaktadır. Yurtdışında ticari bağlantılar kurmak için ciddi çabalar sarf eden ihracatçı firmalarımızın da 2 yıl içinde 3 kez kısıtlama ile karşılaşmaları da, firmalarımızın yurt dışındaki ticari itibarlarına zarar vermektedir.

Ayrıca ülkemizin zeytinyağı işleme tesislerinin % 50'sinin bulunduğu bölgemizdeki firmalarımız fon kesintilerinden ve ihracat yasaklarından olumsuz etkilenmektedir. Bugün mevcut enflasyon oranının yüksek olmasına, kur ve maliyetlerdeki artışa rağmen fiyatların yurtdışı piyasalar ile dengeli bir şekilde yükselmemesi, fon kesintisi ve ihracat kısıtlamasının devam etmesi halinde bu durum, yeni sezonda üreticiyi ve işletmeleri sıkıntıya sokacaktır. Tabi ki tüketiciye yansması da önlenemez hale gelecek, fiyatların hızla artmasıyla, tağşişli ürünlere de talep çoğalarak artacaktır.

Zeytinyağı sektöründeki uluslararası mevcut pozisyonumuzun korunabilmesi, sağlıklı bir fiyatlandırılma yapılabilmesi ve saklanabilmesi için lisanslı depoculuk faaliyetlerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi de üretici, tüketici ile ihracatçı firmaların yararına olacaktır.

Örneğin; Zeytinyağı Lisanslı Depoculuk çalışmaları Balıkesir 2. Bölge'de başlatılmış olup, bölgemizde Ayvalık Ticaret Odası, Burhaniye Ticaret Odası, Edremit Ticaret Odası, Edremit Ticaret Borsası, Balıkesir Ticaret Borsası, Balıkesir Ticaret Odası, Balıkesir Büyükşehir Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı, Valilik, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı'nın ilgili birimleri, Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın organizasyonunda devam etmektedir. Fizibilite aşamasındaki bu çalışma acilen hızlandırılarak, yapımına başlanmalıdır. Zira sektörü elinde bulunduran İspanya ve İtalya gibi ülkelerde rekoltenin bu dönem düşük olması bizim için bir fırsat, fakat tekrar eski haline dönerek artması durumunda mevcut imkanlarla, yani lisanlı depo sayılarımızın olmaması sebebiyle üretimimizi saklama şansımız olamayacağından, yurtdışındaki fiyatlarda yaşanacak ani düşüşler üreticimizi ve işletmelerimizi sıkıntıya sokacak, her gün artan üretim maliyetleri sonucunda da ürünün toplanmasında çiftçilerimiz büyük sıkıntılar yaşayacaktır.

Avrupa Birliđine üye ÷lkelerde çiftçilere zeytin ve zeytinyağı için kilogram başına 80 - 1,20 cent prim desteği ödenmekte iken, bizim çiftçilerimize yıllardır zeytin için kilogram başına 25 Kuruş, zeytinyağı için ise kilogram başına 80 Kuruş ödenmektedir. Ülkemizdeki prim desteklemeleri için dekar başına gübrede 21 Lira, mazotta 63 Lira desteklenmeleri çok yetersiz olduğu için çiftçilerimiz enflasyona ezdirilmekte, adeta üretim yapamaz hale getirilmiştir. Acilen çiftçilerimize yapılan prim destekleri enflasyon oranında güncellenerek artırılmalıdır.

Bu sebeplerle; zeytinyağı sektöründeki üreticilerimizin, işletmelerimizin ve ihracatçılarımızın mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasını talep ediyorum.